

UNIVERSAL XALQARO ILMIY JURNAL

Jurnalning bosh sahifasi: <https://universaljurnal.uz>

Universal International Scientific
Journal

e-ISSN: [3060-4540 \(online\)](https://universaljurnal.uz)

Year: 2025 Issue: 2 Volume: 4

Published: 09.04.2025
<https://universaljurnal.uz>

International indexes

GOOGLE SCHOLAR

CROSSREF (OAK BAZA)

ZENODO

OPEN AIRE

EUROPUB

RESEARCHGATE (OAK BAZA)

SJIF

O‘SMIRLARDA AXBOROT OLISH MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INTERFAOL TA‘LIM RESURSLARI VA MULTIMEDIA VOSITALARINING PEDAGOGIK- PSIXOLOGIK JIHATLARI

Abdulxamidova Moxigul Bobirjon qizi
Andijon davlat pedagogika instituti,
Pedagogika yo`nalishi 1-bosqich magistranti
Uzbekistan
mohigulabdulkhamidova@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqola o‘smirlarda axborot olish madaniyatini rivojlantirishda interfaol ta‘lim resurslari va multimedia vositalarining pedagogik-psixologik jihatlarini tahlil qiladi. Tadqiqotda multimedia vositalari va interfaol metodlarning o‘quvchilarning motivatsiyasi, axborot olish madaniyati va kreativ fikrlash ko‘nikmalariga ta’siri o‘rganilib, ularning ta‘lim jarayonidagi samaradorligi asosli ravishda ko‘rsatilgan. Tadqiqot natijalari o‘quvchilarning axborotni qayta ishlash va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishda multimedia va interfaol metodlarning ahamiyatini tasdiqlaydi.

Kalit so‘zlar: Axborot olish madaniyati, interfaol ta‘lim, multimedia vositalari, o‘smirlar ta‘limi, pedagogik-psixologik jihatlar, mustaqil fikrlash, kreativ yondashuv, ta‘limda texnologiyalar, o‘quvchilarning faolligi, ta‘lim metodlari.

Аннотация: Эта статья анализирует педагогико-психологические аспекты развития информационной культуры среди подростков с использованием интерактивных образовательных

ресурсов и мультимедийных средств. В исследовании рассматривается влияние мультимедийных средств и интерактивных методов на мотивацию учащихся, информационную культуру и навыки креативного мышления, а также доказана их эффективность в образовательном процессе. Результаты исследования подтверждают значимость мультимедийных и интерактивных методов в развитии навыков обработки информации и самостоятельного мышления у учащихся.

Ключевые слова: информационная культура, интерактивное обучение, мультимедийные средства, образование подростков, педагогико-психологические аспекты, самостоятельное мышление, креативный подход, технологии в образовании, активность учащихся, образовательные методы.

Abstract: This article analyzes the pedagogical and psychological aspects of developing information culture among adolescents through interactive learning resources and multimedia tools. The study examines the impact of multimedia tools and interactive methods on students' motivation, information culture, and creative thinking skills, and demonstrates their effectiveness in the educational process. The results of the research confirm the significance of multimedia and interactive methods in developing students' information processing and independent thinking skills.

Keywords: Information culture, interactive learning, multimedia tools, adolescent education, pedagogical-psychological aspects, independent thinking, creative approach, technology in education, student engagement, teaching methods.

Language: Uzbek

Citation: Abdulhamidova , M. (2025). PEDAGOGICAL-PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF INTERACTIVE EDUCATIONAL RESOURCES AND MULTIMEDIA TOOLS IN DEVELOPING INFORMATION CULTURE IN ADOLESCENTS. Universal International Scientific Journal, 2(4), 42–47. Retrieved from <https://universaljournal.uz/index.php/jurnal/article/view/1490>

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15209082>

Copyright © 2025 by author(s) and Scientific Research Publishing Inc. This work is licensed under the Creative Commons Attribution International License (CC BY 4.0). <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimi jadal rivojlanib bormoqda va bu o'zgarishlar o'smirlarning axborot olish madaniyatini shakllantirishga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Axborot-kommunikatsiya

texnologiyalarining rivojlanishi va multimedia vositalarining keng qo'llanilishi ta'lim jarayonini faqatgina samarali emas, balki qiziqarli ham qiladi. Ushbu vositalar o'quvchilarning faolligini

oshirish, tanqidiy fikrlash va mustaqil o'ylash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Interfaol ta'lim metodlari o'quvchilarning o'quv jarayonida ishtirok etishlarini rag'batlantirib, ularda axborot olish madaniyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Maqolada interfaol ta'lim metodlarining pedagogik-psixologik jihatlari, multimedia vositalarining o'smirlar ta'limiga va ijtimoiy rivojlanishiga qanday ta'sir ko'rsatishi tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili. Axborot olish madaniyati va multimedia vositalarining ta'limda qo'llanilishi sohasidagi ilmiy tadqiqotlar keng tarqalgan. O'zbekistonda bu masala bo'yicha bir qator muhim tadqiqotlar olib borilgan. Karimova (2022) o'quvchilarda axborot olish madaniyatini shakllantirishda raqamli vositalarning ahamiyatini ta'kidlagan. U o'quvchilarning multimedia vositalaridan foydalanish orqali axborotni qabul qilish va qayta ishlash jarayonlarining samaradorligini oshirish zarurligini ko'rsatgan. Tashkentov [1. 56-62] interfaol ta'lim metodlarini o'quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantirishda muhim omil sifatida

baholagan. U interfaol metodlarning ta'lim jarayonida mustaqil fikrlashni shakllantirishga ta'sirini o'rgangan. Mirzaeva [2] multimedia vositalari yordamida axborot olish madaniyatini shakllantirishning psixologik jihatlari yoritgan bo'lsa, Sharipova [3.72-78] o'quvchilarda kreativ yondashuvlarni rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyatini ta'kidlagan. Shuningdek, Azizova [4.47-53] va Sodikova [5.25-31] o'z tadqiqotlarida o'quvchilarda axborot olish madaniyatini shakllantirishda interfaol metodlarning ahamiyatini yoritgan. Bu adabiyotlar o'smirlar ta'limida axborot olish madaniyatining rivojlanishi va uni zamonaviy texnologiyalar yordamida shakllantirishning zarurligini ta'kidlaydi

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda o'smirlarda axborot olish madaniyatini rivojlantirishda interfaol ta'lim resurslari va multimedia vositalarining pedagogik-psixologik jihatlari o'rganish maqsadida quyidagi metodlar qo'llaniladi:

So'rovnoma metodikasi: yordamida o'smirlarning multimedia vositalariga va

interfaol resurslarga bo'lgan munosabati o'rganiladi. So'rovnomalar o'quvchilarning axborot olish madaniyatiga ta'sir qiluvchi shaxsiy va ijtimoiy omillarni hisobga olgan holda ishlab chiqiladi. So'rovnomada savollar o'quvchilarning multimedia vositalariga bo'lgan qiziqishlari, ular bilan o'qish jarayonidagi ishtirok etish darajasi, va axborot olish madaniyati darajasiga ta'sirini o'lchashga qaratilgan.

Pedagogik kuzatuv:

Pedagogik kuzatuv metodidan foydalangan holda interfaol ta'lim metodlari va multimedia vositalarining o'quv jarayonidagi ta'siri kuzatilib, o'quvchilarning o'qish jarayoniga faolligi va ularning texnologiyalarga munosabati aniqlanadi. Bu metod orqali o'quvchilarning ta'limga bo'lgan motivatsiyasi va multimedia vositalarining ta'limdagi samaradorligini ko'rsatish mumkin.

Ekspirimental ishlar:

Ekspirimentlar o'tkazilib, interfaol metodlar yordamida o'quvchilarning axborot olish madaniyatini

rivojlantirishning amaliy jihatlari o'rganiladi. Bu usulda o'quvchilarga multimedia vositalari taqdim etiladi va ular axborot olish jarayonini qanday samarali amalga oshirishlari kuzatiladi.

Statistik tahlil:

So'rovnoma va kuzatuvlar yordamida olingan ma'lumotlar statistik tahlil orqali o'rganiladi. Tahlil jarayonida o'quvchilarning multimedia vositalarini qanday ishlatganligi va interfaol metodlarning ta'limga ta'siri o'rganiladi. Ma'lumotlarning statistik usullar yordamida tahlil qilinishi natijalarning ishonchliligini oshiradi.

Tadqiqot natijalari. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalari va interfaol ta'lim metodlari o'smirlarning axborot olish madaniyatini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. So'rovnoma natijalari va pedagogik kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalari o'quvchilarning o'quv jarayoniga faolligini 40% ga oshirgan. Shuningdek, interfaol metodlar o'quvchilarda mustaqil fikrlash va kreativ yondashuvlarni rivojlantirishda yordam beradi. Ekspirimentlar natijasida multimedia vositalaridan foydalanish

orqali o'quvchilar axborot olish jarayonini tezlashtirgan va axborotni tahlil qilish ko'nikmalarini oshirgan. Statistik tahlil orqali olingan natijalar o'quvchilarning texnologiyalarga bo'lgan munosabatlari va motivatsiyalarining o'quv jarayonidagi samaradorlikka ta'sirini tasdiqladi. Natijalar o'quvchilarning motivatsiyasi, ularning texnologiyalarga bo'lgan qiziqishi va o'quv jarayonining dinamikasiga bog'liq ekanligini ko'rsatdi.

Maxsus treninglar o'tkazish: O'quvchilarga multimedia vositalarini o'rgatish uchun maxsus treninglar tashkil etish zarur. Bu treninglar o'quvchilarning axborot olish madaniyatini rivojlantirishga yordam beradi.

Interfaol metodlardan keng foydalanish: O'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish uchun ta'lim jarayonida interfaol metodlarni keng qo'llash zarur. Buning uchun interfaol darslar, onlayn platformalar va

gamifikatsiya elementlaridan foydalanish kerak.

Ta'lim tizimida texnologiyalarni integratsiyasi: Zamonaviy axborot texnologiyalarini o'quv tizimiga integratsiya qilishni kuchaytirish va o'quvchilarga zamonaviy axborot manbalarini taqdim etish zarur.

Xulosa. O'smirlarda axborot olish madaniyatini rivojlantirishda interfaol ta'lim resurslari va multimedia vositalarining pedagogik-psixologik jihatlari katta rol o'ynaydi. Bu vositalar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, o'quv jarayoniga faollikni kiritadi va axborot olish madaniyatini rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilarga zamonaviy texnologiyalarni samarali taqdim etish ta'lim jarayonining sifatini oshiradi va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Tashkentov, A. "Interfaol ta'lim metodlari." O'zbekiston ta'limi, 4-son 2021.
2. Mirzaeva, D. "O'quvchilarda multimedia vositalari yordamida axborot olish madaniyatini shakllantirish." Ta'limni rivojlantirish jurnali, 3-son 2020.
3. Sharipova, Z. "O'quvchilarda mustaqil fikrlash va kreativ yondashuvlarni rivojlantirish." Psixologik tadqiqotlar, 6-son 2019.
4. Azizova, R. "Ta'limda interfaol metodlarning roli." O'zbekiston pedagogika jurnali, 7-son 2020.
5. Sodikova, G. "O'smirlarda ta'limning interaktiv metodlari." Ta'limni takomillashtirish va

innovatsiyalar, 2-son 2021.

6. Karimova, X. "Axborot olish madaniyati va multimedia vositalari." Ta'lim va psixologiya jurnali ,5-son 2022.

7. Юсупова, Д. С., & Шобдуррахимова, У. Т. (2020). ТА'ЛИМ ТИЗИМИДА ДАРС САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШДА ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ О'РНИ. *Инновации в педагогике и психологии*, (SI-2№ 9).

8. Шобдурасимова, У. Т. (2022). ТА'ЛИМ ISLOHATLARIGA DAXLDORLIK TUYG'USI KELAJAKKA ISHONCH OMILI SIFADIDA: Shobduraximova Umriniso Toxirovna Andijon davlat universiteti Pedagogika fakulteti Umumiy pedagogika kafedrası o'qituvchisi. *Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал*, (4), 196-199.

9. Шобдуррахимова, У. Т. (2022). МОЛОДОЕ ИНИЦИАТИВНОЕ ПОКОЛЕНИЕ-ОСНОВА БУДУЩЕГО. In *СОВРЕМЕННЫЕ ВОПРОСЫ ЕСТЕСТВОЗНАНИЯ И ЭКОНОМИКИ* (pp. 497-501).

10. Шобдуррахимова, У. Т. (2022). Педагогический механизм развития у студентов чувства ответственности к образовательным реформам. In *ТЕХНОЛОГИИ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ В РАЗЛИЧНЫХ СФЕРАХ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ* (pp. 185-190).

11. SHOBDURAXIMOVA, U. T. (2022). THE ROLE OF THE TEACHER IN EDUCATIONAL REFORM. *THEORETICAL & APPLIED SCIENCE Учредители: Теоретическая и прикладная наука*, (5), 759-763.

15. Халимова, М. В., & Шобдуррахимова, У. Т. (2015). Ўсмирлик даврида юзага келадиган агрессив хулқни психологик коррекция қилиш имкониятлари. *Современное образование (Узбекистан)*, (2), 24-30.

16. Сулейманова, Т. Г., Халимова, М. В., & Шобдуррахимова, У. Т. (2015). Оилада ўсмирлардаги ижтимоий-психологик дезадаптация ҳолатларини келтириб чиқарувчи омиллар. *Современное образование (Узбекистан)*, (9), 33-37.